

วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาอิทธิพลของอายุแรกสมรสต่อภาวะเจริญพันธุ์ในเขตเมืองของประเทศไทยนี้ ได้อาศัยข้อมูลจากการวิจัยในโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากร (National Longitudinal Survey of Social, Economic and Demographic Change in Thailand) ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ในส่วนที่เป็นการวิจัยในเขตเมือง ดำเนินการโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรในประเทศไทยนี้ ได้แบ่งการวิจัยออกเป็น ๒ ส่วนคือ การวิจัยในส่วนที่เป็นเมือง โดยหมายถึงเขตเทศบาลทั่วประเทศ และการวิจัยส่วนที่เป็นเขตชนบท ซึ่งหมายถึงส่วนอื่น ๆ นอกเหนือไปจากเขตเมือง โครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวนี้ ได้สุ่มตัวอย่างจากอำเภอต่าง ๆ ทั่วประเทศ ยกเว้นเขตอำเภอชายแดนที่มีหมู่บ้านกระจัดกระจายไม่มีทางคมนาคมที่คนจะสำรวจจะเดินทางไปถึงภายในเวลาจำกัด และอำเภอที่มีการปฏิบัติการของผู้ออกการร้าย และ ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้แก่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล จากนั้นได้ทำการสุ่มตัวอย่างประมาณเขตละ ๑,๕๐๐ ครัวเรือน ครัวเรือนตัวอย่างในเขตเมืองจะเป็นตัวแทนของครัวเรือนประมาณ ๑ ต่อ ๒๕๐ ครัวเรือนทั่วประเทศ

การจัดแบ่งการสุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในเขตเมืองนั้น ใกล้เคียงเป็น ๓ ชั้น โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบจัดกลุ่มอย่างมีระบบคือ

ขั้นแรก การสุ่มตัวอย่างในเขตนครหลวงกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะสุ่มเป็นเขต ๆ เขตที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งหมดมี ๓๒ เขต ในเขตเทศบาลอื่น ๆ ทั่วประเทศจะสุ่มตัวอย่าง ๒๔ เขต

ขั้นที่ ๒ เป็นการสุ่มตัวอย่างระดับอำเภอใดทำการสุ่มตัวอย่างอำเภอจากจังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่างมาจังหวัดละ ๑ อำเภอ อำเภอละ ๒ เขต ยกเว้นอำเภอในนครหลวงกรุงเทพมหานคร คือ พระนครสุ่มมา ๒๕ เขต ธนบุรีสุ่มมา ๙ เขต

ขั้นที่ ๓ เป็นการสุ่มระดับครัวเรือน ใดทำการสุ่มตัวอย่างครัวเรือนจากอำเภอที่ตกเป็นตัวอย่างมาอำเภอละมากหรือน้อยบางตามความใหญ่ เล็กของอำเภอ

ด้วยวิธีดังกล่าวโดยย่อ จากผลการวิจัยในเขตเมืองของประเทศไทยในโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวๆ ได้ครัวเรือนตัวอย่างทั้งสิ้น ๒,๑๘๓ ครัวเรือน จาก ๕๖ เขตของ ๑๓ จังหวัดทั่วประเทศ เขตที่ตกเป็นตัวอย่างเป็นเขตเทศบาลมีรายชื่อดังต่อไปนี้

๑. เขตเทศบาลนครหลวงกรุงเทพมหานคร	๓๒	เขตแจ้งนับ
๒. เขตเทศบาลเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ	๒	"
๓. เขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	๒	"
๔. เขตเทศบาลเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี	๒	"
๕. เขตเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	๒	"
๖. เขตเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี	๒	"
๗. เขตเทศบาลเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา	๒	"
๘. เขตเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดเชียงราย	๒	"

๙. เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	๒	เขตเจนไน
๑๐. เขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร	๒	"
๑๑. เขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา	๒	"
๑๒. เขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ	๒	"
๑๓. เขตเทศบาลตำบลวารินทราราม จังหวัดอุบลราชธานี	๒	"

ในจำนวน ๒,๑๘๓ ครัวเรือน สัมภาษณ์ได้หัวหน้าครัวเรือนชายโสด ๑๕๘ คน
 หัวหน้าครัวเรือนหญิงโสด ๒๕๘ คน สตรีที่สมรสแล้ว ๓๓๘ คน และคู่ภรรยาที่เป็นหัวหน้า
 ครัวเรือน ๑,๗๒๗ คน รวมจำนวนผู้ที่สัมภาษณ์ได้ทั้งหมด ๒,๕๒๒ คน

แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้ในการ
 สัมภาษณ์ครั้งนี้ สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทราบข้อมูลเกี่ยวกับ

๑. สมาชิกในครัวเรือน
๒. ความสัมพันธ์ทางครอบครัว
๓. ความต้องการที่จะมีบุตรเพิ่ม (ถามจากหัวหน้าครัวเรือนชาย)
๔. ความคาดหวังเกี่ยวกับบุตร
๕. รายละเอียดทั่วไป
๖. ประวัติในการย้ายถิ่น
๗. ภาวะการตาย
๘. การเชยิบฐานะทางสังคม
๙. การเดินทางไปทำงานประจำวัน
๑๐. การติดต่อกับโลกภายนอก

๑๑. เกี่ยวกับความเชื่อสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ
๑๒. การอนามัย
๑๓. ลักษณะของบ้าน
๑๔. ประวัติและฐานะทางสังคมของผู้ให้สัมภาษณ์หญิง
๑๕. การสมรส
๑๖. การตั้งครรภ์และการให้กำเนิด
๑๗. ความสามารถที่จะมีบุตรได้
๑๘. ความต้องการที่จะมีบุตรเพิ่ม (ถามจากผู้ให้สัมภาษณ์หญิง)
๑๙. ความรู้ ทาที และการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว

วิธีการสำรวจ

การสัมภาษณ์ในพนักงานสำรวจทำการสัมภาษณ์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

ชาย

๑. ถ้าในครัวเรือนมีคู่สมรสเพียงคนเดียว ให้สัมภาษณ์สามี
๒. ถ้าในครัวเรือนไม่มีคู่สมรสเลย ให้สัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน (เจ้านาน) โดยไม่คำนึงถึงเพศหรืออายุ
๓. ถ้าในครัวเรือนมีคู่สมรส ๒ คู่ หรือมากกว่านั้น ให้เลือกสัมภาษณ์สามีคนหนึ่งตามเกณฑ์ดังนี้ ตามลำดับคือ
  - ก. สัมภาษณ์สามีที่เป็นเจ้านานที่มีอายุต่ำกว่า ๖๐ ปี และกำลังกินอยู่กับภรรยา
  - ข. ถ้าเจ้านานไม่มีคุณสมบัติตามข้อ ๓ (ก) ให้สัมภาษณ์ชายที่มีอายุต่ำกว่า ๖๐ ปี สมรสแล้วและอยู่กินกับภรรยา โดยพิจารณาว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการทำมาหากินของครัวเรือนมากกว่าคู่สามีภรรยาอื่น ๆ (ไม่นับเจ้านาน)

ค. ถ้าไม่สามารถกำหนดได้ว่า ผู้ใดมีความสำคัญต่อการทำมาหากิน
ของครัวเรือน ให้สัมภาษณ์ชายที่อาวุโสสูงสุด แต่ไม่เกิน ๖๐ ปี
แต่งงานแล้วและอยู่กับภรรยา

หญิง

ให้สัมภาษณ์ภรรยาของชายที่ถูกสัมภาษณ์และหญิงทุกคนในครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่า
๖๐ ปี เคยสมรสแล้วไม่ว่าสถานภาพสมรสจะเป็นเช่นไรก็ตาม เช่น หม้าย หรือแยก
กันอยู่เป็นต้น

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้อาศัยข้อมูลจากการวิจัยในเขตเมือง
ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือน เมษายน - พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ โดยนิสิตทั้ง
ในชั้นปริญญาบัณฑิตและมหาบัณฑิต ซึ่งได้ผ่านการอบรมในหน้าที่พนักงานสำรวจ จาก
สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนและ
ภรรยาและสตรีที่สมรสแล้วทุกคนในครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างไม่เกิน ๖๐ ปี เกี่ยวกับ
ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากร

ลักษณะโดยทั่วไปของตัวอย่างที่ศึกษา

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นข้อมูลที่ไต่จากการสำรวจวิจัยในโครงการ
วิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากร
ของประเทศไทย ในส่วนที่เป็นกรวิจัยในเขตเมืองรอบแรก ซึ่งดำเนินการโดยสถาบัน
ประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจากเป็นการศึกษาถึงอิทธิพลของอายุ
แรกสมรสต่อภาวะเจริญพันธุ์ ผู้ศึกษาจึงได้คัดเลือกศึกษาเฉพาะสตรีซึ่งทำการสมรสแล้ว
ไม่ว่าสถานภาพในขณะที่ทำการสัมภาษณ์จะเป็นเช่นไร อายุไม่เกิน ๖๐ ปี จากตัวอย่างที่
สัมภาษณ์ทั้งหมด ๒,๕๒๒ ราย จากตัวอย่างนี้รวมถึงสตรีโสดและชายโสดซึ่งเป็นหัวหน้า
ครัวเรือนไว้ด้วย ดังนั้น จำนวนสตรีที่สมรสแล้วจะลดลงบ้างเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ

ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในส่วนที่ผู้ศึกษามีใคร่รวมจำนวนผู้ที่ไม่ให้คำตอบหรือให้คำตอบว่าไม่ทราบ โดยเฉพาะส่วนข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งวัดโดยการให้คะแนนตามระดับการศึกษา อาชีพ และสิ่งของ เครื่องใช้บริโภคประเภทถาวร มาตรการในการให้คะแนนโคตคัดครัวเรือนที่ไม่ทราบเกี่ยวกับระดับการศึกษา อาชีพ หรือสิ่งของเครื่องใช้ดังกล่าวอย่างหนึ่งอย่างใดออก ทำให้มีจำนวนครัวเรือนที่ทราบเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจลดลงอย่างมาก

จำนวนตัวอย่างที่ทำการศึกษา ๒,๕๒๒ รายนี้ จากการพิจารณาถึงจำนวนสมาชิกทุกคนในครัวเรือนแล้วปรากฏว่า ใ้จำนวนประชากรทั้งหมด ๑๓,๓๘๔ คน เป็นชาย ๖,๓๖๕ คน เป็นหญิง ๗,๐๑๙ คน เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรจากการสำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓ มี ๒๖,๒๕๗,๘๖๐ คน เป็นชาย ๑๓,๑๕๔,๑๒๑ คน เป็นหญิง ๑๓,๑๐๓,๗๓๙ คน จำนวนประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาคิดเป็นร้อยละ ๐.๕ ของจำนวนประชากรทั้งหมด ประชากรชายคิดเป็นร้อยละ ๐.๐๕ ประชากรหญิงคิดเป็นร้อยละ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาตามหมวดอายุแล้วจะเห็นได้ว่า โดยทั่วไป การกระจายตามหมวดอายุของประชากรจากสำมะโนประชากรและประชากรที่ตกเป็นตัวอย่าง มีความใกล้เคียงกัน คือประชากรชายที่ตกเป็นตัวอย่างอายุ ๐ - ๑๔ ปี มีร้อยละ ๔๐.๗ หญิงมีร้อยละ ๓๖.๗ อายุ ๑๕ - ๔๙ ปี มีชายร้อยละ ๔๙.๘ มีหญิงร้อยละ ๕๐.๘ อายุ ๕๐ ปีและมากกว่านั้นขึ้นไป มีชายร้อยละ ๙.๖ มีหญิงร้อยละ ๑๑.๒ ประชากรจากการสำมะโนประชากร อายุ ๐ - ๑๔ ปี มีชายร้อยละ ๔๓.๔ มีหญิงร้อยละ ๔๒.๘ อายุ ๑๕ - ๔๙ ปี มีชายร้อยละ ๔๖.๘ มีหญิงร้อยละ ๔๖.๔ อายุ ๕๐ ปีและมากกว่านั้นขึ้นไป มีชายร้อยละ ๙.๖ มีหญิงร้อยละ ๑๐.๖ ยกเว้นในหมวดอายุ ๐ - ๔ ปี จะเห็นได้ว่า ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่าง มีชายเพียงร้อยละ ๑๒.๘ หญิงร้อยละ ๑๐.๗ เท่านั้น ส่วนประชากรจากการสำมะโนประชากร มีชายร้อยละ ๑๖.๒ และหญิงร้อยละ ๑๖.๐ ซึ่งต่างกันถึงร้อยละ ๓.๔ และร้อยละ ๕.๓ ตามลำดับ หมวดอายุ ๕ - ๙ ปี ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่าง มีชายเพียงร้อยละ ๑๓.๕ หญิงร้อยละ ๑๒.๔ ส่วนประชากรจากการสำมะโนประชากร มีชายร้อยละ ๑๕.๓ หญิงร้อยละ ๑๕.๑ ซึ่งต่างกันร้อยละ ๑.๘ และร้อยละ ๒.๗ ตามลำดับ สำหรับ

หมวดอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่าง มีชายถึงร้อยละ ๑๔.๔ และหญิง ร้อยละ ๑๓.๔ ส่วนประชากรจากการสำมะโนประชากรนั้น มีชายเพียงร้อยละ ๑๑.๕ และหญิงร้อยละ ๑๑.๓ ซึ่งต่างกันร้อยละ ๒.๕ และร้อยละ ๑.๓ ตามลำดับ หมวด อายุ ๑๕ - ๑๙ ปี ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่าง มีชายถึงร้อยละ ๑๓.๑ และหญิง ร้อย ละ ๑๓.๔ ส่วนประชากรจากการสำมะโนประชากรนั้น มีชายเพียงร้อยละ ๘.๖ และ หญิงร้อยละ ๘.๔ ซึ่งต่างกันร้อยละ ๓.๕ และร้อยละ ๔.๐ ตามลำดับ (ตารางที่ ๑)

อายุ

จากสตรีที่สมรสแล้วที่ตกเป็นตัวอย่าง ๒,๓๒๖ คน นั้น ส่วนใหญ่คือร้อยละ ๗๐ มีอายุระหว่าง ๒๐ - ๔๔ ปี สตรีที่สมรสแล้วและนับว่ายังมีอายุน้อยมากคือ ๑๕-๑๙ ปี มีอัตราร้อยละ ๒.๔ และสตรีที่สมรสแล้วอายุ ๔๕ ปีขึ้นไป มีอัตราร้อยละ ๒๗.๔ (ตารางที่ ๒) แสดงว่าสตรีที่สมรสแล้วส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในวัยภาวะเจริญพันธุ์ สตรีที่ สมรสแล้วที่มีอายุน้อยมากนับว่ามีน้อย ผู้มีอายุอยู่ในวัยเจริญพันธุ์ค่อนข้างสูงคือ อายุ ๔๕ ปี และมากกว่านั้นขึ้นไปนับว่ามีปานกลาง

ตารางที่ ๑ จำนวนประชากรชายและหญิง และอัตราส่วนร้อยละของประชากรประเทศไทย ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ และประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษา จำแนกตามหมวดอายุ

อายุ (ปี)	ทั่วราชอาณาจักร			จากตัวอย่างที่ศึกษา								
	จำนวนประชากร			อัตราส่วนร้อยละ*			จำนวนประชากร			อัตราส่วนร้อยละ		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
๐ - ๔	๔,๒๓๘,๓๑๕	๒,๑๓๗,๓๗๘	๒,๑๐๑,๙๓๖	๑๖.๑	๑๖.๒	๑๖.๐	๑,๕๗๒	๘๑๗	๗๕๕	๑๑.๗	๑๒.๘	๑๐.๗
๕ - ๙	๓,๙๙๒,๑๔๑	๒,๐๑๒,๓๓๐	๑,๙๗๙,๘๑๑	๑๕.๒	๑๕.๓	๑๕.๑	๑,๗๓๒	๘๕๘	๘๗๔	๑๓.๐	๑๓.๕	๑๒.๘
๑๐ - ๑๔	๓,๐๘๘,๒๐๒	๑,๕๖๒,๘๓๒	๑,๕๒๕,๓๗๐	๑๑.๘	๑๑.๙	๑๑.๗	๑,๘๖๖	๙๒๐	๙๔๖	๑๔.๐	๑๔.๔	๑๓.๘
๑๕ - ๑๙	๒,๕๙๘,๙๗๗	๑,๒๖๒,๖๘๓	๑,๓๓๖,๒๙๔	๙.๕	๙.๖	๙.๔	๑,๗๗๔	๘๓๕	๙๔๐	๑๓.๓	๑๓.๑	๑๓.๘
๒๐ - ๒๔	๒,๕๑๖,๑๓๙	๑,๒๑๑,๙๘๖	๑,๓๐๔,๑๕๓	๙.๒	๙.๒	๙.๒	๑,๒๑๕	๕๔๐	๖๗๕	๙.๑	๘.๕	๙.๖
๒๕ - ๒๙	๒,๐๗๑,๑๔๔	๑,๐๒๔,๖๕๐	๑,๐๔๖,๔๙๔	๗.๙	๗.๘	๘.๐	๙๑๘	๔๑๒	๕๐๖	๖.๙	๖.๕	๗.๒
๓๐ - ๓๔	๑,๗๕๓,๘๒๘	๘๘๓,๙๕๒	๘๖๙,๘๗๖	๖.๗	๖.๘	๖.๖	๙๑๓	๔๓๓	๔๘๐	๖.๘	๖.๘	๖.๘

๑๑

ตารางที่ ๑ (ก)

อายุ (ปี)	ข้าราชการ						จากตัวอย่างที่ศึกษา					
	จำนวนประชากร			อัตราส่วนร้อย *			จำนวนประชากร			อัตราส่วนร้อย		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
๓๕ - ๓๙	๑,๓๗๒,๐๓๔	๖๙๒,๐๙๔	๖๗๙,๙๔๐	๕.๒	๕.๓	๕.๒	๘๐๖	๓๙๑	๔๑๕	๖.๐	๖.๑	๕.๙
๔๐ - ๔๔	๑,๑๓๒,๔๔๙	๕๖๘,๖๓๗	๕๖๓,๘๑๒	๔.๓	๔.๓	๔.๓	๖๐๘	๒๙๓	๓๑๕	๔.๕	๔.๖	๔.๕
๔๕ - ๔๙	๙๗๖,๖๙๑	๔๙๓,๗๒๕	๔๘๒,๙๖๖	๓.๘	๓.๘	๓.๗	๔๕๖	๒๐๘	๒๓๘	๓.๓	๓.๓	๓.๔
๕๐ - ๕๔	๘๑๑,๙๙๓	๔๐๑,๖๓๙	๔๑๐,๓๕๔	๓.๑	๓.๑	๓.๑	๓๘๔	๑๗๕	๒๐๙	๒.๙	๒.๘	๓.๐
๕๕ - ๕๙	๖๕๐,๖๗๐	๓๒๑,๖๒๙	๓๒๙,๐๔๑	๒.๕	๒.๔	๒.๕	๓๑๓	๑๕๑	๑๖๒	๒.๓	๒.๔	๒.๓
๖๐ - ๖๔	๔๗๓,๕๖๐	๒๒๘,๕๗๑	๒๔๔,๙๘๙	๑.๘	๑.๗	๑.๙	๒๓๓	๑๐๒	๑๓๑	๑.๗	๑.๖	๑.๙

๙

ตารางที่ ๑ (ข)

อายุ (ปี)	ทั่วราชอาณาจักร						จากตัวอย่างที่ศึกษา					
	จำนวนประชากร			อัตราส่วนร้อยละ*			จำนวนประชากร			อัตราส่วนร้อยละ		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
๖๕ และ สูงกวานี้	๓๓๔,๖๕๕	๓๒๖,๓๓๘	๕๐๘,๓๑๓	๒.๘	๒.๘	๓.๑	๕๕๖	๑๓๘	๒๓๘	๓.๕	๒.๘	๕.๐
ไม่ทราบอายุ	๕๖,๐๘๒	๒๕,๖๓๖	๒๐,๔๑๖	๐.๒	๐.๒	๐.๒	๑๕๖	๕๓	๘๕	๑.๑	๐.๘	๑.๕
รวม	๒๖,๒๕๓,๓๖๐	๑๓,๑๕๔,๑๒๑	๑๓,๑๐๓,๓๓๘	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๓,๓๘๕	๖,๓๖๕	๗,๐๑๘	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐

*สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำมะโนประชากร ๒๕๐๓ (ทั่วราชอาณาจักร), พระนคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๐๕, หน้า ๘

ตารางที่ ๒ อัตราส่วนรอยของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามอายุปัจจุบัน

อายุ	อัตราส่วนรอย
๑๕ - ๑๙	๒๐.๔
๒๐ - ๒๔	๑๐.๗
๒๕ - ๒๙	๑๓.๖
๓๐ - ๓๔	๑๗.๓
๓๕ - ๓๙	๑๖.๒
๔๐ - ๔๔	๑๒.๒
๔๕ - ๔๙	๙.๖
๕๐ และสูงกว่านี้	๑๘.๒
รวม	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๒๒๑๓)

ดัชนีความมั่งคั่ง (Material Possessions Score)

คือการให้คะแนนสิ่งของเครื่องใช้ที่มีภายในครัวเรือนเพื่อวัดความก้าวหน้าและความทันสมัยของแต่ละครอบครัวโดยส่วนรวมทั่ว ๆ ไปในเขตเมือง สตรีที่สมรสแล้วจำนวน ๒๐๐๒ คน ผู้มีฐานะปานกลางมีประมาณครึ่งหนึ่งของผู้มีฐานะต่ำ และครึ่งหนึ่งของผู้มีฐานะสูง คือผู้มีฐานะปานกลางมีเพียงร้อยละ ๒๐.๒ ส่วนผู้มีฐานะต่ำมีร้อยละ ๓๘.๓ และผู้มีฐานะสูงมีถึงร้อยละ ๔๑.๕ (ตารางที่ ๓)

ตารางที่ ๓ อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามดัชนีความมั่งคั่ง

ดัชนีความมั่งคั่ง	อัตราส่วนร้อยละ
ต่ำ	๓๘.๓
ปานกลาง	๒๐.๒
สูง	๔๑.๕
รวม	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๒๐๐๒)

ฐานะของครอบครัวในสายตาของผู้สัมภาษณ์

ผลจากการสำรวจในเขตเมืองนั้น พบว่า ฐานะของสตรีที่สมรสแล้วจำนวน ๑,๘๘๑ คน สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คือมีถึงร้อยละ ๕๓.๐ รองลงมา คือฐานะยากจน มีร้อยละ ๒๗.๘ ส่วนฐานะดีหรือค่อนข้างดี มีเพียงร้อยละ ๑๖.๑ ส่วนผู้มีฐานะยากจนมากมีน้อยที่สุด คือร้อยละ ๓.๐ เท่านั้น (ตารางที่ ๔)

ตารางที่ ๔ อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามฐานะของครอบครัวในสายตาของผู้สัมภาษณ์

ฐานะของครอบครัวในสายตาของผู้สัมภาษณ์	อัตราส่วนร้อยละ
ยากจนมาก	๓.๐
ยากจน	๒๗.๘
ปานกลาง	๕๓.๐
ดี หรือค่อนข้างดี	๑๖.๑
รวม	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๑๘๘๑)

การศึกษา

สตรีซึ่งสมรสแล้วที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ พบว่า กว่าครึ่งหนึ่งจบการศึกษาภาคบังคับ คือชั้นประถมปีที่ ๔ มีถึงร้อยละ ๕๑.๐ รองลงมาคือผู้ที่เริ่มการศึกษาเลย ซึ่งอาจจะอ่านออกเขียนได้ หรืออ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ มีมากพอสมควร คือร้อยละ ๒๕.๘ ส่วนผู้ที่จบการศึกษาชั้น ป.๕ - ม.ศ. ๓ มีร้อยละ ๑๕.๖ ส่วนผู้ที่จบการศึกษาดังแต่ชั้น ม.ศ. ๔ ขึ้นไปมีน้อยที่สุด คือร้อยละ ๗.๕ (ตารางที่ ๕)

ตารางที่ ๕ อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	อัตราส่วนร้อยละ
ไม่มีการศึกษา	๒๕.๘
ป.๑ - ป.๔	๕๑.๐
ป.๕ - ม.ศ.๓	๑๕.๖
ม.ศ.๔ ขึ้นไป	๗.๕
รวม	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๒๒๘๒)

อาชีพ

จากการศึกษาในเขตเมืองครั้งนี้ พบว่า สตรีที่สมรสแล้วจำนวน ๒,๓๒๖ คน
 เกือบครึ่งหนึ่งเป็นผู้ว่างงาน ซึ่งในนั้นหมายความว่ารวมถึงสตรีที่อยู่บ้านเฉย ๆ หรือเป็น
 ผู้ดูแลบ้านเรือน มีถึงร้อยละ ๔๘.๐ รองลงมาคือ ผู้ที่ประกอบการค้า มีร้อยละ ๒๕.๖
 ส่วนผู้ที่ เป็นกรรมกรและรับจ้างทั่วไป มีร้อยละ ๑๒.๘ ผู้ที่ทำงานในวิชาชีพมีร้อยละ ๕.๓
 ซึ่งมีจำนวนพอ ๆ กับผู้ที่ เป็นเกษตรกร คือร้อยละ ๔.๓ ส่วนสตรีที่สมรสแล้วซึ่งเป็นชา-
 ราชกร มีเพียงร้อยละ ๑.๘ ผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวกับการบริการ มีจำนวนเกือบเท่ากับชา-
 ราชกร คือร้อยละ ๑.๕ ผู้ที่ประกอบอาชีพที่ไม่สามารถจัดประเภทได้มีร้อยละ ๐.๕
 และผู้ที่ไม่ทราบ ไม่ตอบ มีร้อยละ ๐.๑ (ตารางที่ ๖)

ตารางที่ ๖ อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามอาชีพปัจจุบัน

อาชีพ	อัตราส่วนร้อยละ
ผู้ทำงานในวิชาชีพ	๕.๓
บริการ	๑.๕
ค้าขาย	๒๕.๖
เกษตรกร	๔.๓
กรรมกร, รับจ้างทั่วไป	๑๒.๘
ข้าราชการ	๑.๘
ไม่สามารถจัดประเภทได้	๐.๕
ว่างงาน (แมบ้าน)	๔๘.๐
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๐.๑
รวม	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๒๓๒๖)

จากการศึกษาถึงอาชีพสามัญของสตรีที่สมรสแล้วจำนวน ๒,๓๒๕ คนนี้ พบว่า ในเขตเมืองสตรีที่สมรสแล้วส่วนใหญ่สามัญมีอาชีพเป็นกรรมกรและรับจ้างทั่วไปถึงร้อยละ ๓๖.๕ รองลงมาคือ ผู้ที่สามัญมีอาชีพคหายุ มีร้อยละ ๒๕.๐ ผู้ที่ไม่ทราบ ไม่ตอบ มีสูงมาก คือร้อยละ ๑๕.๐ ทั้งนี้เนื่องจากรวมเอาสตรีที่สมรสแล้วซึ่งสามัญมีได้เป็นหัวหน้าครัวเรือน ดังนั้น จึงทำให้ไม่สามารถทราบอาชีพของสตรีดังกล่าวได้ ผู้ที่ไม่ทราบ ไม่ตอบ จึงมีสูงมาก สตรีที่สามัญเป็นข้าราชการมีจำนวนพอ ๆ กับที่ทำงานใช้วิชาชีพ คือร้อยละ ๘.๐ และ ๗.๖ ตามลำดับ ส่วนสตรีที่สามัญเป็นเกษตรกร มีร้อยละ ๔.๔ ผู้ที่สามัญมีอาชีพเกี่ยวกับการบริการมีน้อยที่สุด คือเพียงร้อยละ ๓.๔ (ตารางที่ ๗)

ตารางที่ ๗ อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามอาชีพปัจจุบันของสามัญ

อาชีพปัจจุบันของสามัญ	อัตราส่วนร้อยละ
ผู้ทำงานใช้วิชาชีพ	๗.๖
บริการ	๓.๔
คหายุ	๒๕.๐
เกษตรกร	๔.๔
กรรมกร, รับจ้างทั่วไป	๓๖.๕
ข้าราชการ	๘.๐
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑๕.๐
รวม	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๒๓๒๕)

การทำงานนอกระบบหลังการสมัคร

จากการศึกษาถึงการทำงานนอกระบบของภรรยาหลังการสมัครในครั้งนี้ พบว่า
ในเขตเมือง สตรี ๒,๒๐๕ คน ส่วนใหญ่หลังการสมัครแล้วมิได้ทำงานนอกระบบ คือ
มีร้อยละ ๗๑.๘ ประมาณหนึ่งในสี่เท่านั้นที่ทำงานนอกระบบหลังการสมัคร คือร้อยละ
๒๗.๒ ส่วนสตรีที่ตอบว่าไม่ทราบ ไม่ตอบ มีร้อยละ ๑.๐ (ตารางที่ ๔)

ตารางที่ ๔ อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมัครแล้ว จำแนกตามการทำงาน
นอกระบบหลังการสมัคร

การทำงานนอกระบบหลังการสมัคร	อัตราส่วนร้อยละ
ทำ	๒๗.๒
ไม่ทำ	๗๑.๘
ไม่ทราบ ไม่ตอบ	๑.๐
รวม	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๒๒๐๕)

อายุแรกสมรส

จากการศึกษาอายุแรกสมรสของสตรีในเขตเมืองจำนวน ๒,๒๓๗ คน พบว่า
 ประมาณครึ่งหนึ่งของสตรีสมรสเมื่ออายุ ๑๗ - ๒๐ ปี คือมีถึงร้อยละ ๔๘.๔ สตรีที่
 สมรสเมื่ออายุค่อนข้างสูง คือระหว่างอายุ ๒๑ - ๒๕ ปี มีร้อยละ ๓๐.๐ ส่วนสตรีที่
 สมรสเมื่ออายุสูงมากคือ ๒๖ - ๒๙ ปี มีร้อยละ ๘.๘ สตรีที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปี
 และมากกว่านั้นขึ้นไป นับว่ามีมากพอสมควร คือร้อยละ ๔.๕ ส่วนสตรีที่สมรสเมื่อ
 อายุน้อยมากคือต่ำกว่า ๑๕ - ๑๖ ปี มีถึงร้อยละ ๗.๔ (ตารางที่ ๘)

บุตรที่มีชีวิต

บุตรที่มีชีวิตของสตรีที่สมรสแล้วในเขตเมืองจำนวน ๒,๑๗๖ คน พบว่า สตรี
 ส่วนใหญ่มีบุตรที่มีชีวิตระหว่าง ๑ - ๕ คน คือมีถึงร้อยละ ๗๑.๑ สตรีที่ไม่มีบุตรเลย
 มีร้อยละ ๘.๘ สตรีที่มีบุตรที่มีชีวิต ๖ - ๗ คน มีร้อยละ ๑๓.๒ สตรีที่มีบุตรที่มีชีวิต
 มากถึง ๘ - ๙ คน มีร้อยละ ๕.๘ และสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตจำนวน ๑๐ คนและมาก
 กว่านั้นขึ้นไป มีร้อยละ ๒.๐ ของสตรีที่สมรสแล้วทั้งหมด (ตารางที่ ๑๐)

ตารางที่ ๕ อัตราส่วนรอยของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามอายุแรกสมรส โดยละเอียดแต่ละอายุ

อายุแรกสมรส	อัตราส่วนรอย
ต่ำกว่า ๑๕	๐.๗
๑๕	๑.๘
๑๖	๔.๙
๑๗	๙.๙
๑๘	๑๔.๐
๑๙	๑๑.๘
๒๐	๑๓.๗
๒๑	๖.๙
๒๒	๗.๘
๒๓	๕.๐
๒๔	๕.๓
๒๕	๕.๐
๒๖	๒.๙
๒๗	๒.๘
๒๘	๑.๘
๒๙	๑.๔
๓๐ และสูงกว่านั้น	๔.๕
รวม	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๒๒๓๗)

ตารางที่ ๑๐ อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิต

บุตรที่มีชีวิต (คน)	อัตราส่วนร้อยละ
ไม่มีบุตร	๘.๘
๑	๑๕.๘
๒	๑๔.๗
๓	๑๔.๖
๔	๑๓.๑
๕	๑๒.๓
๖	๗.๒
๗	๖.๐
๘	๓.๙
๙	๒.๐
๑๐ และสูงกว่านั้น	๒.๐
รวม	๑๐๐.๐
(จำนวน)	(๒๖๗๖)

ตารางที่ ๑๑ ก. แสดงอัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามอายุปัจจุบัน และอายุแรกสมรสของสตรี พบว่า สตรีในเขตเมืองของประเทศไทยมีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ย ๒๑ ปี เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอายุปัจจุบันแล้วเห็นได้ว่า สตรีที่มีอายุระหว่าง ๑๕ - ๑๙ ปี มีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ย ๑๖.๘ ปี สตรีที่มีอายุปัจจุบันระหว่าง ๒๐ - ๒๔ ปี มีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ย ๑๘.๑ ปี ส่วนสตรีที่มีอายุ ๒๕ ปีขึ้นไปนั้น มีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ๒๑.๒ - ๒๑.๗ ปี สำหรับตารางที่ ๑๑ ข. นั้น แสดงอัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามอายุแรกสมรสและอายุปัจจุบันของสตรี พบว่า โดยทั่วไปแล้วสตรีสมรสเมื่อช่วงอายุ ๑๔ - ๒๔ ปี มากที่สุดคือ ร้อยละ ๒๕ สมรสน้อยที่สุดในกลุ่มที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไป เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอายุแรกสมรส พบว่า ในทุกกลุ่มอายุแรกสมรสมีสตรีที่มีการกระจายของสตรีอยู่ตามกลุ่มอายุปัจจุบันทุกกลุ่มในอัตราที่ไม่ห่างกันมากนัก ยกเว้นในกลุ่มที่สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๔ ปี มีสตรีที่มีอายุปัจจุบันระหว่าง ๑๕ - ๑๙ ปี ถึงร้อยละ ๒๒ แต่อย่างไรก็ตาม ในทุกกลุ่มอายุปัจจุบันจะมีผู้สมรสเมื่ออายุต่ำกว่า ๑๔ ปี ระหว่างร้อยละ ๑๒ - ๒๓ สำหรับในกลุ่มสตรีที่สมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปีขึ้นไปนั้น ผู้ที่มีอายุปัจจุบัน ๓๐ ปี ขึ้นไปจะกระจายอยู่ตามกลุ่มอายุปัจจุบันร้อยละ ๔ - ๗ แสดงให้เห็นว่าตามกลุ่มอายุแรกสมรสทุกกลุ่มมีการกระจายของสตรีตามกลุ่มอายุปัจจุบันอย่างทั่วถึงกัน ดังนั้น การศึกษาในวิทยานิพนธ์จึงไม่จำเป็นที่จะต้องศึกษาด้วยการควบคุมอายุปัจจุบันของสตรีเพิ่มอีก ๑ ตัว เพราะจะทำให้ตัวเลขที่โคจรกระจายมากจนเกินไปจนไม่อาจอธิบายได้ และอาจเกิดข้อบกพร่องในการศึกษาขึ้นได้

ตารางที่ ๑๑ ก.

อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามอายุปัจจุบันและอายุแรกสมรส

อายุแรกสมรส (ปี)	อายุปัจจุบันของสตรีที่สมรสแล้ว (ปี)								
	๑๕ - ๑๙	๒๐ - ๒๔	๒๕ - ๒๙	๓๐ - ๓๔	๓๕ - ๓๙	๔๐ - ๔๔	๔๕ - ๔๙	๕๐ และ มากกว่านี้	รวม
ต่ำกว่า ๑๕	๘.๖	๑๕.๑	๑๐.๒	๑๑.๗	๑๓.๖	๑๒.๓	๙.๙	๑๙.๖	๑๐๐.๐ (๓๘๓)
๑๕ - ๑๙	๓.๕	๑๕.๖	๑๓.๐	๑๕.๒	๑๕.๒	๑๐.๓	๘.๒	๒๐.๐	๑๐๐.๐ (๕๗๔)
๒๐ - ๒๑	-	๑๕.๙	๑๒.๐	๑๗.๑	๑๓.๒	๑๕.๗	๘.๘	๑๙.๓	๑๐๐.๐ (๕๕๖)
๒๒ - ๒๔	-	๗.๕	๒๐.๑	๒๑.๔	๑๘.๘	๑๐.๘	๙.๓	๑๒.๑	๑๐๐.๐ (๓๙๘)
๒๕ - ๒๙	-	-	๑๖.๙	๒๓.๘	๒๑.๒	๑๑.๑	๑๑.๔	๑๕.๖	๑๐๐.๐ (๓๐๗)
๓๐ และสูงกว่านี้	-	-	-	๑๕.๗	๒๐.๐	๒๐.๐	๑๕.๘	๒๙.๕	๑๐๐.๐ (๙๕)
รวม	๒.๕	๑๐.๗	๑๓.๖	๑๗.๒	๑๖.๒	๑๒.๑	๙.๖	๑๘.๒	๑๐๐.๐ (๒๒๑๓)
มีชนิดพิเศษ (ปี)	๑๖.๙	๑๙.๑	๒๑.๒	๒๑.๗	๒๑.๖	๒๑.๒	๒๑.๕	๒๐.๙	๒๑.๐

๕๑

ตารางที่ ๑๑ ข.

อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามอายุแรกสมรสและอายุปัจจุบัน

อายุปัจจุบันของสตรี ที่สมรสแล้ว (ปี)	อายุแรกสมรส (ปี)						รวม	มีชนิด เลขคณิต (ปี)
	ต่ำกว่า ๑๘	๑๘ - ๑๙	๒๐ - ๒๑	๒๒ - ๒๔	๒๕ - ๒๙	๓๐ และ สูงกว่านั้น		
๑๕ - ๑๙	๖๒.๓	๓๓.๓	-	-	-	-	๑๐๐.๐ (๕๓)	๑๖.๙
๒๐ - ๒๔	๒๒.๙	๓๕.๖	๒๘.๘	๑๒.๓	-	-	๑๐๐.๐ (๒๓๖)	๑๙.๑
๒๕ - ๒๙	๑๓.๐	๒๔.๙	๑๘.๓	๒๖.๖	๑๓.๒	-	๑๐๐.๐ (๓๐๖)	๒๑.๒
๓๐ - ๓๔	๑๑.๘	๒๒.๘	๒๐.๘	๒๒.๓	๑๙.๑	๓.๖	๑๐๐.๐ (๓๘๖)	๒๑.๓
๓๕ - ๓๙	๑๔.๕	๒๔.๓	๑๖.๘	๒๐.๙	๑๘.๒	๕.๓	๑๐๐.๐ (๓๕๘)	๒๑.๖
๔๐ - ๔๔	๑๓.๕	๒๑.๙	๒๔.๙	๑๖.๐	๑๒.๖	๓.๑	๑๐๐.๐ (๒๖๘)	๒๑.๒
๔๕ - ๔๙	๑๓.๙	๒๒.๒	๑๘.๙	๑๓.๕	๑๖.๘	๓.๑	๑๐๐.๐ (๒๖๖)	๒๑.๕
๕๐ และมาก กว่านั้น	๑๘.๓	๒๘.๖	๒๑.๙	๑๑.๙	๑๑.๙	๙.๐	๑๐๐.๐ (๔๐๖)	๒๐.๙
รวม	๑๓.๓	๒๕.๙	๒๐.๖	๑๘.๐	๑๓.๙	๔.๓	๑๐๐.๐ (๒๒๖๖)	๒๑.๐